

Скоківська Л.П.
вихователь
Новоборівського центру
розвитку дитини «Казка»
Володарськ-Волинського району.
наук.керівник:
доц.Тарнавська Н.П.

Використання ігрових ситуацій у розвитку мовлення дошкільників на заняттях з логіко-математичного розвитку.

Математику не дарма називають «царицею наук». Її вивчення відточує розум, збільшує обсяг уваги і пам'яті, розвиває логічне мислення, формує розумові операції. Займаючись математикою, діти вчаться аналізувати, порівнювати, узагальнювати, аргументувати свої висловлювання, будувати найпростіші умовиводи.

Однак, вихователі ДНЗ, не повинні забувати про те, що провідною діяльністю в дошкільному віці є гра, а значить мета вихователя навчити дитину грати, а в процесі гри, непомітно для дитини знайомити її з певними поняттями, давати потрібну інформацію. У в процесі гри дошкільники вчаться рахувати, складати і віднімати, а найголовніше, розмовляти.

Збагачення, закріплення, активізація словника - постійна складова частина програмного змісту кожного заняття з математики в дошкільному навчальному закладі. Засвоєння уявлень про деякі математичні поняття (множина, величина, число), найпростіші обчислення, вимірювання будуються в основному на базі побутового словника дітей при крайньому обмеженні спеціальних термінів (назва геометричних фігур, арифметичних дій і деяких інших слів). Розвиток математичного словника, навчання дітей доказовому мовленню є тими проблемами, що обумовили вибір теми нашої статті.

Мета статті: обґрунтувати педагогічні умови використання ігрових ситуацій у розвитку мовлення дошкільників на заняттях з логіко-математичного розвитку.

Словник, який засвоюють діти на заняттях з математики, складається з окремих слів і словосполучень, представлених іменниками і дієсловами, числівниками, прикметниками, прислівниками, приводами, частками. Його специфічна особливість – значне переважання таких частин мови як (числівників, прикметників, прислівників, прийменників), які в звичайному мовному навчанні діти використовують рідко і не завжди точно.

Головна мета словникової роботи з дітьми на заняттях з математики - уточнення точного сенсу слів, відображення їх за допомогою уявлень, отриманих в процесі практичної діяльності [1].

В Базовому компоненті дошкільної освіти в Україні в освітній лінії «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі» зазначено, що дитина дошкільного віку повинна мати наступні компетентності:

- знати назву сенсорних еталонів: колір, форма, величина (їх види, ознаки, властивості); користуватися словами, що їх характеризують (кольори та їх відтінки; форми — об'ємні, площинні: циліндр, куб, прямокутник, трикутник тощо);
- розрізняти і називати властивості і якості предметів (гладкий, шорсткий, м'який, металевий, дерев'яний, скляний, бавовняний тощо);
- визначати, встановлювати часову послідовність подій, користуватися словами «вчора», «сьогодні», «завтра», «раніше», «пізніше», «зараз», «спочатку», «тепер», «давно», «скоро». Розуміти властивості часу, володіти часовими поняттями (на світанку, в сутінках, о півдні, о півночі, доба, тиждень, місяць, рік);
- називати порядок та пояснювати послідовність пір року, днів тижня, частин доби; встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між різними явищами в природному та соціальному довіді [2].

На заняттях дітей вчать не тільки розпізнавати величину предметів, а й правильно відображати свої враження (ширше-вужче – доріжка, струмочок; вище-нижче – паркан, дерево, людина; товстіше-тонше - стовбур дерева і т.д.). Для цього проводяться дидактичні ігри та вправи «Підбери парканчик до будиночка», «Перестрибни через струмочок», «Намалюй доріжку» і т.д.. Діти вчаться відрізняти різницю в обсязі (у першій склянці води більше, ніж у іншій). Проводячи дидактичну гру «Три ведмеді» вчимо знаходити більш складні орієнтування у величині: «великий, менший, самий маленький» - ведмідь, стілець, миска, ліжко. У дидактичній вправі «Намалюй манкою дерево» (високе, низьке, найнижче), діти засвоюють величину об'єктів. Орієнтуючись у часі, вживають іменники, що позначають просторові, тимчасові відносини (ранок, день, вечір, ніч; сьогодні, завтра, вчора; назви днів тижня, місяців).

Процес формування елементарних математичних уявлень, розвиток вміння обґрунтувати свої практичні дії, спростовувати неправильні висловлювання, доводити правоту, сприяє вдосконаленню зв'язного мовлення (точного, і короткого), граматичного складу мови. У дидактичній грі «Склади задачу» дитині доводиться придумати маленьке оповідання: дитина розповідає «Мама вирішила зварити суп. Їй знадобилося 3 картоплі і 1 морква». «Всього мама використовувала 4 овочі», або «У мене було 3 олівця, а у мого друга -1». «Всього у нас було 4 олівця» і т.д. Дитина повинна показати у своїй відповіді вміння не стільки дати правильну відповідь, скільки розбиратися в структурі міркувань, знати значення кожного математичного терміна, самостійно мислити [3].

У математичній мові не повинно бути слів, що не несуть смислового навантаження, тому зайві слова ускладнюють розуміння суті питання, на них витрачається увага, час і думка слухача. Мова повинна бути переконливою, короткою, ясною.

Успішне формування математичних уявлень в дошкільному віці визначається особливою роллю практичних дій і взаємозв'язком між освоєнням дією і мовним виразом способу його виконання. Наприклад, порівняння смужок по довжині і ширині: Ваня навчився порівнювати їх різними способами і пояснює сусідові по столу: «накладають смужку одну на іншу і відразу видно, яка ширша - вужча, довша - коротша». Граючи в дидактичну гру «Гноми з мішечками», діти по довжині смужки визначають, який за вагою мішечок несе гном. (Чим довше смужка, тим важче мішок, а гноми допомагаючи один одному, міняються мішками). У дидактичній вправі «Якого за рахунком гнома не стало?» закріплюються ще й назви днів тижня, тому, що так звуть гномів. Дидактична гра «Знайди своє місце» формує в дітей просторові уявлення, (дітям роздають картки з цифрами, вони розбігаються по групі і по команді шикуються по порядку, потім діти повинні назвати своїх сусідів) [4].

Велике значення необхідно приділяти іграм з рахунковими паличками. Дидактична вправа «Побудуй і порахуй» (викладають геометричні фігури, цифри, букви і т.д., і рахують скільки паличок на це знадобилося). Дітям подобається ліпити цифри з пластиліну. При цьому розвивається дрібна моторика, мова. Потрібно постійно звертати увагу на свою мову і мову дітей, підводити їх до розуміння, що, коли на занятті з математики потрібно зробити висновок, необхідний повно, зрозуміло, аргументовано дати відповідь.

Пояснюючи дітям матеріал, необхідно використовувати той же словник, який повинні освоїти діти. Мова педагога завжди повинна бути зразком для наслідування. Орієнтація на зразок - один з основних шляхів розвитку мовлення дітей на заняттях і в тому числі на заняттях з математики [5].

Висновок. Організована робота з розвитку математичних здібностей дошкільників, що включає елементи ігрових ситуацій, сприяє підвищенню інтересу до процесу навчання, розвиває діалогічне і монологічне мовлення.

Регулярне використання на заняттях з розвитку математичних здібностей, системи спеціально підібраних ігрових ситуацій, спрямованого на розвиток мовленнєвих здібностей дітей, розширює математичний кругозір дошкільників, сприяє математичному розвитку, підвищує якість математичної підготовленості, дозволяє дітям більш впевнено орієнтуватися в найпростіших закономірностях оточуючої їх дійсності і активніше використовувати математичні знання в повсякденному житті.

Список використаних джерел та літератури.

1. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи: Навчально-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів магістратури. - К.: Кондор, 2008. – 272 с.

2. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук; Авт. кол-в: Богуш А. М., Бєленька Г. В., Богініч О. Л., Гавриш Н. В., Долинна О. П., Ільченко Т. С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О. В., Панасюк Т. В., Піроженко Т. О., Поніманська Т. І., Сідельнікова О. Д., Шевчук А. С., Якименко Л. Ю. - К.: Видавництво, 2012. - 26 с.
3. Баглаєва Н. І. Індивідуально-диференційований підхід до формування математичних уявлень дітей 6-го року життя: Автореф. дис. ... канд. пед. наук. - К., 1997. - 23 с.
4. Белошистая А. В. Формирование и развитие математических способностей дошкольников: Вопросы теории и практики: Курс лекций. - М.: ВЛАДОС, 2003. - 400 с.
5. Плетенницька Л. С., Крутий К. Л. Логіко-математичний розвиток дошкільників (за програмою "Дитина в дошкільні роки"). - 2-е вид., стереот. - Запоріжжя: ТОВ "ЛІПС" ЛТД, 2006. - 156 с.
6. Позднякова В. В., Заплаткіна Н. В. Логіко-математичний розвиток дошкільнят: інноваційні аспекти альтернативної математичної технології математичної освіти // Наукові записки. Серія: Психологія, педагогіка. - Ніжин, 2006. - № 3. - С. 64-66.